

Interview met Alida den Hollander over de oorlog 1940-1945

Vader : Reijer den Hollender
Moeder: Sijgje van Vliet
Broer : Aris den Hollander
Zus : Annie den Hollander
Broer : Cor den Hollander

Ik ben geboren op 11-05-1934 in Nieuwerkerk aan den IJssel, daar heb ik gewoond tot mijn 4 jaar, daarna zijn we verhuisd naar Ommoord. In 1941 zijn wij verhuisd naar de Dorpsstraat 161 te Capelle aan den IJssel, ik was toen een jaar of 7, het begin van de oorlog heb ik daarom niet meegemaakt in Capelle aan den IJssel.

Mijn vader was veehandelaar en toen de oorlog begon, ik was bijna 6 jaar, we woonde toen op de Ommoordseweg in Hillegersberg.

Met het bombardement van Rotterdam in mei 1940, zagen we al die vliegtuigen overkomen en toen kwamen er veel vluchtelingen bij ons aan en die mochten toen bij ons in de stal slapen. Er waren ook mensen die in de stal gingen roken die haalde mijn moeder er uit want dat vond mijn moeder niet goed want mijn vader zei dat dan heel de boel in de fik kon gaan.

We zaten ook vreselijk in de war want mijn vader zat in Groningen en kwam met een schuit over het IJsselmeer terug naar huis, want de bruggen waren allemaal afgezet daar kon niemand meer over. Ik was eigenlijk die dag van 10 op 11 mei jarig, maar door de angst die we toen hadden zijn we helemaal mijn verjaardag vergeten, dat kan ik me nog heel goed herinneren. Er was ook nog een vliegtuig neer gekomen aan de Ommoordseweg, mensen hadden dat gezien, dat was wel een heel spannende tijd.

Ommoord hoorde toen ook al bij Rotterdam. Ik ging naar school bij de molen net over de Irenebrug links. Ik heb daar een halfjaar op school gezeten, ik was laat jarig daarom ging ik laat naar school, vroeger moest je in april de leeftijd hebben van 6 jaar.

Ik heb daar ook op de kleuterschool gezeten, ik had het daar helemaal niet naar mijn zin, die kinderen waren allemaal veel bijdehander als ik. Ik had dan pijn in mijn buik en wilde niet uit mijn bed komen, dan zei mijn vader ga je mee naar het land dan gaan we stekels trekken, dan was ik gelijk beter. Van mijn moeder hoefde ik niet meer naar de kleuterschool, van school vonden ze dat geen goed idee, maar ik ben niet meer geweest en toen kon ik lekker met mijn vader mee en thuis spelen. Nadien zijn we toen verhuist naar Capelle aan den IJssel, Dorpsstraat 161 dat was eind 1941, toen vvoor het heel hard de IJssel lag toen dicht met ijs, we hebben toen ook op de IJssel geschaatst. Alles moest toen ook verduisterd worden het was een spannende tijd en we kregen ook inkwartiering van allerlei mensen, zoals van het distributie kantoor een bank directeur die is toen ook een poos bij ons geweest. Er was nog een school juffrouw uit Steenwijk, juffrouw Punt, die sliep haast een jaar in het kleine kamertje bij ons. Dat werd veel van uit gemeente wegen gedaan want ze wisten dat wij een groot huis hadden.

Ik ging toen ook naar school in Capelle en dat ging wel goed, op Schenkel waren veel Duitsers in de school. Ik zat op de openbare lagere school deze stond waar nu de Binnenhof is. Er was wel een Christelijke school op Schenkel maar dat was veel te omslachtig en veel te ver. Ook mijn broers en zus zaten op de dorpschool, wel moest ik in het begin erg wennen, maar dat zit ook in me zelf. Maar de overgang van de ene naar de andere school vond ik moeilijk maar het is wel overgangaan, maar dat had ook niets met de oorlog te maken. Door de oorlog hoefde ik niet thuis te blijven, de school ging gewoon door.

Mevrouw van IJzeren, ze woonde aan de Kerklaan, het was een heel klein vrouwtje. Ze maakte de school schoon en zij stookte in de winter de kachels, ze liep dan tussen de banken door tjoze zei ze dan altijd, dat was haar stopwoord. Ze heeft heel lang de kachels gestookt, mijn man vertelde dat ze in Schenkel ook die kachels hadden. Maar omdat hun school bezet was door de Duitsers, moesten ze

naar een ander gebouwtje aan de Bermweg, omdat het een Christelijke school was moesten de Bijbels mee. De Bijbels vervoerden ze dan op een slee, ze gingen dan veel te hard over het ijs waardoor de Bijbels van de slee vielen en dan moesten ze allemaal weer op geraapt worden. Mijn man vertelde ook dat tuinders zoon die brachten dan een pompoen mee, uit ondeugd deden ze deze dan in de kachel en dat ding begon dan te pruttelen en te sproeien, ja dat was leuk, hij heeft veel meer kattenkwaad uitgehaald als ik. Ja, mijn man had veel meer kunnen vertellen als ik, hij was ook wel wat ouder.

Mijn schoonvader was nog al oranje gezind, hij stond zich te scheren en er kwam een man langs en die kwam de krant Volk en Vaderland van de NSB bezorgen. Daar was hij zo boos over dat hij met zijn ingezepte snoet naar buiten liep en gooide die krant terug en zei hou die rommel maar bij je.

Toen we hier kwamen wonen was bij die boerderij ook een melk zaak er moest ook melk bezorgd worden langs de weg. Dat heeft mijn moeder gedaan, daar bemoeide mijn vader zich niet mee als veehandelaar, die hield zich bezig met de koeien.

Mijn moeder ging dan met de carry samen met mijn broer langs de weg melk rondbrengen met een pint, dat was de maatbeker. Het was tapte melk het kwam van de fabriek het was afgeroomd, de mensen wilde liever volle melk. Sommige mensen wilde die melk niet, ze noemde het blauwe blikkie, tegenwoordig drinken we allemaal magere melk. Het was voor mijn moeder best een zwaar bestaan om dat te volbrengen.

Mijn broer was van school gekomen die zat op de MULO, die had het ook niet meer naar zijn zin en ging toen helpen. Het is jammer dat hij het nooit heeft afgemaakt, maar het was in de oorlog een andere toestand zoals het nu geweest zou zijn.

Aan de Kerklaan was het distributie kantoor en dhr. Bandsma, uit Den Helder, was daar directeur en hij was bij ons ingekwartierd. Dit kantoor is wel eens overvallen om bonnen te stelen, waarschijnlijk waren die bonnen nodig voor de onderduikers. De bonnen werden ook vaak geruild bv. mensen die niet rookten die ruilde ze voor eten of snoep. Als je niet rookte had je aan die bonnen niks, er waren ook mensen die peuken liepen te rapen om aan shag te komen. De mensen zeiden dat Hannes Sijp honden en katten pakten om op te eten. Als hij dan in de buurt kwam dan haalde de mensen gauw de honden en katten binnen want ze waren bang dat hij ze pakte, die man is nu al lang dood dus ik kan het best vertellen. Je kan het niemand kwalijk nemen want ze vergingen van de honger.

De gebroeders Terlouw die hadden een schuit die heette de Twee Gezusters, daar gingen ze mee naar Zeeland en de Zuid Hollandse eilanden waar ze aardappels haalden. Wij kochten daar ook van, want wij hadden veel mensen die mee kwamen eten. De Braber kwam ook mee eten, die woonde bij ons in de buurt, want die verging ook van de honger, mijn moeder was erg gastvrij en als ze kon helpen gaf ze dan wat eten. In de gang hadden wij een luik gemaakt in de oorlog daar deden we dan de aardappels in dan ging er weer een lap overheen. We hadden vroeger winteraardappels en dan sloegen we ze op voor het hele winter seizoen het ging wel groeien maar we aten er gewoon van. We hadden ze ook wel in de schuur waar de fietsen en een kalfje stond, dat kalfje is nog gestolen, ja zulke dingen gebeurde er.

Er werd ook illegaal geslacht, dat mocht niet want alle beesten moesten geregistreerd worden door het district Capelle, Nieuwerkerk, dat was dhr. Kot, die woonde op de s'Gravenweg, daar was het districtskantoor. Al die beesten moesten worden geschetst, nu hebben ze allemaal ijzer in het oor wat ik heel zielig vind. Dus als je dan wat wil slachten dan moest je zo'n beestje wegstoppen, want je kon dat niet zomaar stiekem doen want dan was het illegale slacht.

De koeien werden langs de dijk geweid, omdat het land onder water stond.

Er was een halte van de bus bij ons naast de kerk dat was de begin halte, deze bus reed van Capelle dorp naar de Oostzeedijk in Rotterdam naar de molen, deze stond vroeger op het Oostplein.

Achter die bus was een karretje met een generator en een heel groot geval, dat werd gestookt met blokjes hout dat was dan de brandstof om hem te laten rijden, hoe het technisch ging weet ik niet.

Mijn vader ging later niet meer al die veemarkten af, die had dan een heen en weer dienst naar de Oostzeedijk in Rotterdam naar de melkfabriek van Aurore. De melk werd dan opgehaald bij diverse boeren aan de dijk met een platte kar, dat bracht hij die naar Aurore. Dan reden er ook wel mensen mee die naar Rotterdam wilde en nam ze dan weer mee terug. Het kwam dan wel voor dat hij terug kwam en dan zat hij onder de vlooiën, de mensen konden er ook niks aan doen want dat heerste toen heel erg. Dan werd dan een groot wit laken neer gelegd dan sprongen ze van je af op dat witte laken. Er was weinig zeep, er was klei zeep dat waste niet lekker hoor.

We deden ook inmaken in potten in het zout en ook vlees dat deden we in weckflessen, ze gingen ook wel eens open en dan was het niet meer lekken en kon je het niet meer opeten. We hadden ook spek, dat rookte we, dan kon je dat heel fijn van snijden, we lieten dat ook wel door de slager snijden.

Slager Snoei die zat ook op het dorp, die had land in de Groenedijk daar waar nu het gemeente terrein en van Delft zit, De Hoge Put noemde ze dat. Waarom dat zo genoemd werd weet ik niet, het was opgespoten land met zand uit de IJssel. Je had de Nieuwedijk en de Oudedijk, die slager Snoei had aan de Lageput een heleboel koolzaad staan en er liepen ook koeien en de Hogeput was gewoon zand en toen de oorlog afgelopen was werden daar blikken met kaakjes en wit brood uit vliegtuigen geworpen, dat weet ik nog goed. Die waren zo lekker, nu zijn ze overal te koop maar zo lekker als ze toen waren vind je ze niet meer.

Het eten was toen heel slecht, mijn broer kreeg toen been T.B., de penicilline was toen nog niet uitgevonden het was toen wel al in Amerika. Hij was een jaar of 12, hij had toen een plek aan het bot van zijn arm, dat bot zwoor toen af, dat wisten we in het begin nog niet. Hij moest toen onverwachts naar ziekenhuis, we hebben bij Jongebreur die aan de Kerklaan woonde een koetsje gehuurd, waar ze zondags mee naar de kerk gingen. Daarmee is hij naar Rotterdam, het Diaconessenhuis aan de Westersingel gebracht, het huidige revalidatie centrum Rijndam.

Dan zal ik ook nog het verhaal vertellen van mijn moeder die ging op bezoek naar mijn broer in het ziekenhuis op de fiets. Dan ging ze via de Kerklaan naar de s'Graveweg heen en onze hond Fokkie was stiekem achter haar aan gelopen, ze had er eerst geen erg in. Die hond tippelde en tippelde en hij kon niet meer, ze had niet veel tijd en bezoek uur is bezoekuur. Toen heeft ze langs de weg een stuk karton gezocht en op haar bagage drager gebonden en Fokkie achterop de fiets. Hij zat verschrikkelijk te hijgen de mensen keken er naar en zeiden wat een luie hond hij zit achter op de fiets en zit nog te hijgen ook. Toen was ze bij het ziekenhuis, het beest moest blijven zitten bij de fiets, mijn moeder op bezoek bij mijn broer. Toen kwam ze terug bij de fiets, de hond zat netjes bij de fiets en op de zelfde manier weer mee naar huis gekomen. Wij waren blij dat hij terug was omdat we hadden de hond wel gemist, we hadden natuurlijk geen telefoon, er was geen contact onder elkaar natuurlijk, het was eigenlijk wel een leuk avontuur.

Dan nog over de melkzaak, de hond ging ook mee de melk rondbrengen en de honden liepen los en sommige honden hadden een verschrikkelijke hekel aan en elkaar en ze rolden soms vechtend van de dijk. Als mijn moeder dan klaar was met het rondbrengen van de melk, dan moest onze hond in de bak op de carry waar de pinten in stonden daar zat ook een deksel op en daar moest hij dan in en dan zo mee naar huis, hij zat dan onder de melk dat poetste ze dat weer schoon.

Mijn moeder was altijd erg poetserig ook op ons zelf, we moesten altijd in de teil, al dan niet voor de kachel met een hek er om. Later is het ook wel gebeurd, er waren dan mensen uit de buurt die melk kwamen halen, achter in het huis was er een grote keuken en in de hoek stond die teil met een kacheltje er bij. Dan gebeurde het wel dat er mensen ineens binnen stonden en dan zat er iemand in die teil en in tegenwoordigheid van geest gooide mijn moeder er een kleed overheen en niemand had het in de gaten dat er iemand in de teil zat, ja er waren ook wel leuke dingen.

Sleetje rijden deden we ook van de dijk, dan ging je wel tot voorbij de kerk waar de bus stond. Er werd natuurlijk niet gestrooid dus het bleef glad. Ook de paarden hadden stiften in hun hoeven, die werden door de smid er in getimmerd, zodat ze niet weg konden glijden.

Als de vliegtuigen overvlogen s'nachts, zoemde dat en dat was wel eng je dook dan onder de dekens zodat je het niet kon horen. Op het dorp zijn er ook nooit spectaculaire dingen gebeurd, de Duitsers

waren hier ook niet ingekwartierd of niks. Dat speelde meer in Schenkel af, daar waren ook allemaal palen in de grond geslagen zodat er geen vliegtuigen konden landen en het land was afgezet. Hier hadden ze het land onder water gezet, er was dan ook een dijk leger, die moesten ook de wacht houden.

Toen de dijken gemaakt werden kwamen er mensen uit Sliedrecht om ze aan te leggen, daar staan ze ook om bekend. Die waren bij ons ingekwartierd, ze sliepen in ons huis op de open zolder, ze schilden dan s' avonds voor mijn moeder een hele emmer aardappels en in het weekend gingen ze dan naar huis als dat kon. Dat was ook best gezellig, want ook zij waren natuurlijk van huis af.

We hadden ook altijd wel te eten gehad, we hebben ook wel bietenstroop gemaakt, het was niet altijd smakelijk. Het brood was ook niet lekker er zat van alles in en het was klef, je had ook erwtenmeel, maar ik ben nooit met een lege maag naar bed gegaan dat mag ik niet zeggen, zoals zoveel andere mensen die dat wel gingen. Wij hadden natuurlijk een boerderij waardoor je natuurlijk melk, boter en mijn moeder maakte ook kaas en dat zijn dan heel veel dingen waar je toch nog mee kan leven.

We hebben ook veel mee-eters gehad ook uit de stad die aankwamen, we hebben ook wel stiekem illegaal varkens geslacht.

De dijk was geen doorgangsweg, de s' Gravenweg was de weg richting Gouda, daar liepen de mensen overheen om eten op te halen bij de boeren.

De Nieuwedijk was afgezet en in de zomer gingen de mensen zwemmen en zonnen, bij Piet de Vries, bij het pontje dan keek je er zo naar toe. Dat was in de oorlog maar ook na de oorlog, het was echt een recreatie gebied, de mensen zwommen ook gewoon in de IJssel, nu doe je dat niet meer maar toen was het veel schoner en deed iedereen dat.

Het land lag onderwater van Nieuwerkerk tot halverwege de Kerklaan waar nu de Vijverhof is, of het nu tot de Vijverhof of tot de Spoordijk liep dat weet ik eigenlijk niet meer.

Vroeger keek je v.a. de Kerklaan naar het Oudelaantje tot aan de IJsselmondselaan dat was helemaal open, dat waren dan ook de enige verbindingen met de s' Gravenweg want vroeger liep de Kerklaan ook door tot de s' Gravenweg.

De bevrijding is gevierd op het dorpsplein voor de dorpskerk, als meisje van 11 jaar ging je nog niet ver van huis. Waarschijnlijk werd het ook wel in de andere dorpskernen gevierd zoals op Schenkel, de Oudeplaats en Kralingseveer maar dat weet ik niet.

Wel waren de mensen allemaal blij en opgelucht dat de narigheid voorbij was.